

Ey Müslüman Genç! Cami Evin Olsun!

Salih ŞENGEZER
Din İşleri Yüksek Kurulu
Uzman Yardımcısı

Mus'ab el-Eslemî anlatıyor: Aramızdan bir genç, çıkıp Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'e geldi ve şöyle dedi:

“Benim senden bir isteğim var!”

“Nedir o?”

“Senden, beni kıyamet gününde şefaatt ettiğin kimselerden biri yapmanı istiyorum!”

“Bunu sana kim öğretti?”

“Bunu bana kimse öğretmedi, sadece kendim (istedim).”

“O hâlde sen, kıyamet günü şefaatt edeceğim kişilerden birisin.”

Genç, ailesine bunu anlatmak için neşe içinde gitti. O ayrılmca Resûlullah (s.a.s.), “O genci bana geri getirin” dedi. Bunun üzerine, genci mahzun ve hakkında yeni bir şey olmasından korkmuş bir hâlde geri getirdiler. Efendimiz (s.a.s.) ona son olarak şöyle buyurdu: “Çokça secde ederek, nefesine karşı bana yardımcı ol.”¹

Anlaşılan o ki Peygamber Efendimiz (s.a.s.)'in şefaatine ulaşmak isteyen kişi, bol bol secde yapmalıdır. Secdeden maksat ise namaz kılmaktır. Çünkü kulun rabbine en yakın olduğu

1 Taberânî, Mu'cemu'l-Kebîr, XX, 365, Hadis no: 18037.

hâl, secde hâlidir. Bu durum "...secde et ve yaklaş"² ayetiyle de örtüşür. Zira secdede, insan organlarının en şerefli ve üstünü olan yüzü, üzerine basılan/çıgnenen ve hor görülen toprağa/yere koymak suretiyle tevazunun ve Allah Tealâ'ya kulluğun zirvesine ulaşmak gayesi vardır.³ Böyle yerlere kapanmak, normal şartlar altında bir gençten, hele bütün özgüveni ve kuvveti yerli yerinde ve zirvede bulunan bir delikanlıdan, görülmeyecek bir davranıştır. Ancak hedef Cenab-ı Hakka itaat ise bu özgüveni ve gücü kırıp, yüzünü yere koymak o gence zor gelmeyecektir. Zira o genç, kalbindeki iman ve itikat sayesinde o gücün kendinden değil, yüce yaratıcıdan geldiğinin bilincine varmıştır. Bu bilinç de onu, kudretin ve gücün gerçek sahibi olan Allah Tealâ'nın huzurunda secdeye kapanmaya götürür.

Diğer taraftan bu hâlde yapılan bir secde, muhtemeldir ki, beli bükülmüş, eskiden yaptığı pek çok şeyi yapmaya muktedir olamayan bir ihtiyarın secdesinden kat kat fazla makbuldür. Çünkü ihtiyarın yapabileceği şeyler, o gence oranla çok sınırlıdır. Fakat genç, gücü pek çok şeye yettiği hâlde, hepsini kenara bırakıp Allah'a kulluk etmeyi yeğlemiştir. İşte asıl müjdeleyen kimseler bunlardır. Malumunuz Resûl-i Zîşân Efendimiz (s.a.s.), ahiret ahvalini tasvir ederken, hiçbir gölgeliğin olmadığı o kavurucu kıyamet gününde, Allah Tealâ'nın yedi sınıf insanı kendi gölgeliğinde ferahnâk edeceğini müjdeler.⁴

Söz edilen bu yedi sınıftan birisi, Allah Tealâ'ya ibadet ederek yetişmiş gençlerdir. Bizde delikanlı ifadesine hep olumlu anlamlar yüklenir. Aslında bu ifadenin arkasında, bir hadis-i şerifte de yer alan, *gençliğin, deliliğın bir şubesi olduğu* gerçeği gizlidir.⁵ Böyle bir delilik ise, insanı dünyalık hırsları ve yasaklanmış zevkleri işleme arzusuna çağırır. İşte bu çağ-

2 Alak, 96/19.

3 en-Nevevî, el-Minhâc Şerhu Sahîhi Müslim b. El-Haccâc, IV, 206.

4 Buharî, Hudûd, 19, Hadis no: 6806.

5 Kudâi, *Müsnedu's-Şihâb*, I, 100, Hadis no: 116.

nya uymayıp, hırs ve arzularından kurtulan, iki dünyada da kurtulmuş olur. Bunun için bir diğer hadis-i şerifte, çocuksu tavırları olmayan gencin, Allah Tealâ'nın hoşuna gideceği dile getirilmiştir.⁶ Hatta bazı rivayetlerde, şehvetini terkedip, Allah Tealâ uğruna gençliğini sarfeden delikanlının, O'nun katında melekler mesabesinde olacağı da yer almaktadır.⁷

Müjdelenen yedi sınıftan bir diğeri ise gönlü camiye bağlı olan kişilerdir. Buradan kasıt, namazları camide kılan, vakit gelmeden önce erkenden camiye giden ve namazı bekleyen, vakit çıktıktan sonra da bir sonraki vakti gözleyenlerdir. Allah Tealâ'ya ibadet etme sevgisi ve ona karşı tazarru ve niyazda bulunma arzusudur. Yoksa, ne caminin duvarlarını, süslerini, yapısını v.b. evsafını beğenmek, onlara ilgi duymaktır, ne de sürekli camide oturmaktır.⁸

Nebî (s.a.s), “Yeryüzünün her tarafı benim için namazgâh kılınmıştır ve temizdir. Ümmetimden kim nerede namaz vaktine ulaşırsa hemen oracıkta namazını kılıversin.”⁹ buyururken, namazın belirli mekânlara hasredilemeyecek kadar önemli bir ibadet olduğunu vurgulamıştır. Ancak bu durum, geçerli mazereti sebebiyle camiye gidememe ve cemaate yetişememe durumuyla ilgilidir. Zira camiler Allah'a (c.c.) aittir, Müslümanların toplanma yeridir, İslam birliğinin nişaneleridir.¹⁰ Bu yüzden Müslüman camiye kendisine mesken edinmelidir. Hatta ibadet yeri olan camiler yerine göre istirahat edilecek bir barınak bile görülebilir. Nitekim Abdullah b. Ömer; bekâr, çoluk-çocuğu olmayan bir genç iken Hz. Peygamber (s.a.s.)'in mescidinde uyduğunu bizzat kendisi ifade etmektedir.¹¹

6 el-Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*, IV, 4, Hadis no:1530.

7 İbn Recep el-Hanbelî, *Fethu'l-Bârî*, VI, 46-47.

8 el-Havli, el-Edebu'n-Nebevî, 286; el-Mubârekfûrî, *Mir'atu'l-Mefâtiḥ*, II, 407.

9 Nesâî, *Mesâcid*, 42, Hadis no:737.

10 Cin 72/18.

11 Buhârî, *Salât*, 58, Hadis no:440.

İbadet yuvası olan camilere gönülden bağlı olanlar için Resûlullah'ın bir muştusunu daha hatırlatalım: Ebû Hureyre'den (r.a.) nakledildiğine göre; Hz. Peygamber (s.a.s.) şöyle buyurmuşlardır: “Müslüman bir kişi mescidleri namaz ve zikir için yurt edindiğinde (yani evinden bu niyetle çıktığında) Allah Tealâ, tıpkı uzakta/gurbette olan bir kişi döndüğünde ailesi nasıl sevinirse, öyle sevinir.”¹²

Kur'an-ı Kerim'de, “*Allah'ın mescitlerini, ancak Allah'a ve ahiret gününe inanan, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder. İşte onların doğru yolu bulanlardan olmaları umulur.*”¹³ buyurulduğunu pek çoğumuz biliriz. Bu ayet-i kerimedeki müjdenin sırrının “imar etmek” ifadesinin anlamında düğümlendiğini de kavramışızdır. Çoğunlukla da bu “imar”dan yapım, bakım, onarım, temizlik, düzen, aydınlatma gibi inşaat ve tefrişat işlerini algı-larız. Fakat bu tabirin kapsamını ele alan müfessirler, ilk etapta akla gelen bu anlamları ihmal etmemekle birlikte, en önemli imarın ibadet, zikir ve ilim için camilere gitmeyi alışkanlık edinmek olduğunu belirtirler.¹⁴

Ayetin böyle izah edilmesinin nedeni hemen öncesinde “*Allah'a ortak koşanların, inkârlarına bizzat kendileri şahitlik edip dururken, Allah'ın mescitlerini imar etmeleri düşünülemez.*”¹⁵ buyurulmasıdır. Bu ise camilerin imarının, iman ile irtibatlı bir amel olduğunu bildirir. Çünkü camiye gitmeyi alışkanlık hâline getirmek, ancak imanın tam anlamıyla yerleştiği kalplere nasip olacak bir haslettir. Aynı şekilde “*Allah'ın mescitlerinde O'nun adının anılmasına mani olan ve onların yıkılması için çalışandan daha zalim kim olabilir.*”¹⁶ mealindeki ayet-i kerime

12 İbn Hanbel, II, 453, Hadis no: 9840.

13 Tevbe 9/18.

14 (ez-Zemahşerî, el-Keşşâf, II, 254-Tevbe 18. Ayet tefsiri)

15 Tevbe 9/17.

16 Bakara 2/114.

de, imandan nasipdar olmamış zihniyetlerden beklenen tavrın ne olduğunu gözler önüne serer ve en büyük zulüm olarak vasfeder.

Gerek asr-ı saadette yani Hz. Peygamber (s.a.s.)'in yaşadığı dönemde, gerçekleşmiş bir çok olayda görüldüğü gibi, gerekse ashab-ı kiram ve tabiun zamanında müşahede edildiği gibi camiler her zaman Müslümanlar için en güvenilir liman ve dini ilimlerin, ibadet ve zikirlerin ocağı olarak karşımıza çıkar.

İslam tarihinde camilerdeki ilim ve ibadet, zikir ve muhabbet ortamına işaret eden sayısız olaydan bir tanesine değinmek, meramımızı anlatmak için yeterli olacaktır. Şehr b. Havşeb'in ismini belirtmediği bir kimseden naklettiği rivayette, ashab-ı kiramın ve tâbiunun camileri bir ilim yuvası edindiği ve sabah akşam oralarda ilim ve ibadetle meşgul olduğu rahatlıkla görülür. Rivayete göre bu kimse, Şam'a geldiğinde oranın camilerinden birine girdi. Orada esmer tenli, beyaz parlak dişleri olan yakışıklı bir gencin insanlara hadis naklettiğini gördü. İçlerinde ondan yaşlıların da bulunduğu cemaat ise onu çıt çıkarmadan dinliyordu. Bu manzarayı görünce, kalbinde o kimseye karşı bir muhabbet oluştu. Onun kim olduğunu öğrenemedi oradan ayrıldı. Akşamleyin tekrar gittiğinde o genç namaz kılıyordu. Yanındaki direğin dibine oturdu. Genç onu görünce namazını kısa tuttu. Sonra namazı tamamlayıp ona selam verdi ve şöyle dedi:

Sen bu şehirde yabancı gibisin?

Evet. Sabah mescide girdiğimde sen insanlara hadis rivayet ediyordun. Benim de kalbimde sana karşı bir muhabbet oluştu. Sonra seni tanıyamadan ayrıldık.

Ben Muaz b. Cebel'im, beni neden sevdim?

Seni Allah (c.c.) için sevdim.

Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederek (söyle) beni Allah için sevdim öyle mi?

Ona bu şekilde üç kez yemin ettirerek şöyle devam etti:

Yaklaş o hâlde, sana Resûlullah sallallâhü aleyhi ve sellem'den duyduğum bir hadis nakledeyim.

Dizleri dizlerine degecek kadar yaklaştı.

Onu (s.a.s.), sözü Allah Tealâ'ya nispet ederek şöyle derken işittim: "Benim için birbirini sevenlere muhabbetim hak oldu, benim için birbirine ikramda bulunanlara muhabbetim hak oldu, benim için birbirini ziyaret edenlere muhabbetim hak oldu, benim için birbiriyle görüşen akrabalara muhabbetim hak oldu." Eğer doğruyu söylemişsen müjdeler olsun, sonra yine müjdeler olsun.¹⁷

Bu olay bize, Allah Tealâ'nın muhabbetinin nerelere vasıl olacağını anlatırken, ashab ve tabiun zamanında da sabah akşam camilerin icra ettiği fonksiyonu da göstermektedir. Peki bu gün neden heybetli ve ihtişamlı camilerimiz, olması gerektiği gibi şen değil. Neden günümüz gençliği huzur ve sükuneti başka yerlerde arıyor da camiye bakmaya yönelmiyor? Albenili oyun salonlarında, şatafatlı alışveriş merkezlerinde zaman öldüren delikanlılar niçin ibadet etme ihtiyacı hissetmiyor? Bu sorulara net bir cevap vermek ve bir çözüm üretmek belki çok zor, ama bir gerçek var ki, biz büyükler, onların elinden tutup, koluna girip camiye götürüp, orayı sevmesini sağlayacak bir örneklik sergilemedik çocuklarımıza. Dolayısıyla gençlerin camiye olan ilgisizliğinden çok, bizim onlar için nasıl bir rehber olduğumuzu sorgulamamız gerekiyor.

Âmâ sahabi, Peygamberimize (s.a.s.) gelerek, mescide ulaşmak için yaşadığı zorluğu anlattı. 'Beni camiye götürecek bir kılavuzum yok' dedi ve namazı evde kılmak için izin istedi. Resûlullah Efendimiz (s.a.s.), kendisine namazlarını evde kılmaya ruhsatı verdi. Ancak sahabi ordan ayrıлып gidince, Hz. Peygamber (s.a.s.) onu geri çağırdı ve şöyle dedi:

17 eş-Şâfi, el-Müsned, III, 281, Hadis no: 1386.

Ezani duyuyor musun?

Evet.

Bu yanıt üzerine az önce vermiş olduğu hükmü şöyle değiştirdi:

“O hâlde (bu çağrıya) icabet et”.¹⁸

Demek görme engelli olsa bile, camideki ve cemaatteki bereket ve faziletten yoksun kalmaması gerekiyor Müslümanın. Bu şekilde en zorlu engeller bile, camiye gitmeye mani sayılmazken, yanı başımızda okunan ezanın bizi harekete geçirmesi için daha ne kadar bekleyeceğiz? Biz önce kendi gönlümüzü camilere bağlarsak, gönlü bize bağlı olan gençlerimizi de camilere bağlamış oluruz.

Son olarak ashâb-ı kiramin önde gelenlerinden Ebu'd-Derdâ'nın (r.a.), arkadaşı Selman'a yazdığı mektubunda kaleme aldığı şu öğütleri hatırlayalım: *Ey kardeşim! Kulun geri çeviremeyeceği belalar başına gelmeden önce sağlığını ve boş vaktini ganimet bil. Sıkıntıda olan insanların dualarını almayı da ganimet bil. Ey kardeşim! Cami evin olsun! Çünkü ben Resûlullah'ın (s.a.s.) şöyle dediğini işittim: “Cami bütün müttakilerin evidir. Yüce Allah, camiye ev edinenlere, rahatlığa, rahmete ve sıratı geçerek Allah'ın (c.c.) rzasına erişecekleri konusunda garanti vermiştir.”*¹⁹

18 Müslim, Mesâcid, 255, Hadis No:1486.

19 Ma'mer b. Râşid, el-Câmi', XI, 96.